

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

در ۳ گرایش:

۱- تفسیر انری

۲- کلام و عقاید

۳- عرفان اسلامی

گروه علوم انسانی

مصوب چهار صد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶

بسم الله الرحمن الرحيم
برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

گروه: علوم انسانی

کمیته تخصصی:

رشته: علوم حدیث

گرایش: ۱- تفسیر اثری ۲- کلام و عقاید

۳- عرفان اسلامی

دوره: کارشناسی ارشد

کد رشته:

شورای گسترش آموزش عالی در چهار صد و هفتاد و دومین جلسه مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می دارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.
الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده (۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۶ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده (۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره چهار صد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی
مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶
در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

- ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث با ۳ گرایش : ۱ - تفسیر اثری ۲ - کلام و عقاید ۳ - عرفان اسلامی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رای صادره چهار صد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث صحیح است، به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت : به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمایید.

دکتر حسن خالقی
دبیر شورای گسترش آموزش عالی

بخش اول

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد

باسمه تعالی

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد رشته‌های علوم حدیث در سه گرایش

(تفسیر اثری، کلام و عقاید، عرفان اسلامی)

مقدمه:

حدیث همواره همپای قرآن کریم مورد تکریم و احترام مسلمانان بوده و به عنوان ثقل اصفیٰ مطرح است. مسلمانان پیوسته در سخنان پیامبر اکرم (ص) و معصومان (ع) تفسیر مفاهیم قرآن را جستجو کرده و آن را به مثابه یکی از منابع استوار دستیابی به فرهنگ اصیل اسلامی برشمرده‌اند.

اکنون علیرغم فاصله طولانی با عصر صدور احادیث همچنان نیاز به بهره‌گیری از آنها به عنوان دومین منبع الهام‌بخش فکر اسلامی پابرجاست. از این رو ناگفته پیداست، بخصوص در دوران جدید لازم است در جهت استفاده بهینه و روزآمد از این منبع اصیل و میراث بجای مانده از رسول خدا (ص) و سایر پیشوایان معصوم (ع) نگاهی مجدد بیفکنیم تا از این رهگذر بتوانیم از سرچشمه زلال معارف آنان جرعه نوشی نماییم.

نیازهای گسترده انسان معاصر ایجاب می‌کند برای جلوگیری از حیرت و سرگردانی در میان مکاتب بشری با نگاهی ژرف، سخنان معصومان (ع) را مورد مذاقه قرار داده و مابه‌های مرتبط با هر دانش را استخراج نماییم. با عنایت به نکات پیش گفته رشته‌های کارشناسی ارشد علوم حدیث و کلام و عقاید، علوم حدیث و تفسیر اثری، علوم حدیث و عرفان اسلامی و برخی دیگر طرح‌ریزی شده است.

ضرورت تاسیس این رشته‌ها در دوره کارشناسی ارشد:

باتوجه به ماهیت دینی نظام جمهوری اسلامی ایران، تشنگی نسل جوان و ضرورت کنکاش در احادیث کرانسنگ معصومان (ع) با رویکردی تخصصی و نیز با نگاه به دستاوردهای دانشهای نوین بشری تاسیس رشته‌های درسی دانشگاهی جدیدی را ضروری می‌نماید. از این رو، ایجاد رشته علوم حدیث با هدف تربیت متخصصانی توانا و کارآمد در حقیقت، پاسخی مناسب به این نیازهاست که جامعه امروز در چالش با آنها قرار گرفته است.

ویژگیهای برنامه کارشناسی ارشد علوم حدیث:

با عنایت به بررسی‌های انجام گرفته درخصوص رشته‌های علوم حدیث از یک سو و خصایص لازم برای تدوین برنامه‌های درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی تلاش تمامی دست‌اندرکاران تدوین این مجموعه بر آن بوده است که برنامه حاضر براساس روش تلفیقی صورت پذیرد و در طراحی آن عنایت خاص به موارد ذیل وجود داشته است:

- روش میان رشته‌ای
- روش جامعه‌مداری (توجه به نیازهای جامعه دینی اسلامی به بررسی‌های حدیثی و علمی و استخراج مبانی حدیث در هر موضوع علمی مرتبط با رشته)

هدف کلی رشته:

هدف کلی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث در نظام دانشگاهی تربیت مدرسان و محققانی شایسته است که با

برخورداری از شناخت دیدگاههای نظری معصومان(ع) توانایی ایجاد ارتباط و بهره‌گیری از علوم مورد نظر در رشته تخصصی را داشته باشند و بتوانند با نگاه به مبانی هر یک از آن دانشها به ارائه نظرات و اصول کلی مورد نظر اسلام در حوزه‌های مرتبط با هر علم بپردازند.

اهداف آموزشی:

- ۱- آشنایی با معارف حدیثی
- ۲- آشنایی کلی با اصول و روشهای علمی مربوط در هر رشته
- ۳- استنباط مبانی علمی هر رشته از میان احادیث معصومان(ع)

توانایی دانش‌آموختگان:

- ۱- تدریس دروس مرتبط با این رشته‌ها در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی
- ۲- تحقیق در حوزه‌های مرتبط با رشته‌های علوم حدیث
- ۳- پاسخگویی به شبهات مطرح شده از سوی مخالفان در مورد احادیث شیعه
- ۴- بهره‌مندی از دانش حدیثی و اصول مطرح در هر رشته برای یافتن پاسخ‌های مناسب با سوالات جدید

شرایط پذیرش دانشجو:

داوطلبان تحصیل در این رشته از بین دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی با تاکید بر رشته علوم حدیث و علوم قرآن و حدیث انتخاب می‌شوند. آزمون علمی ورودی دو مرحله‌ای خواهد بود. مرحله اول توسط وزارت علوم تحقیقات و فناوری و یا با مجوز آن وزارتخانه برگزار می‌شود و مرحله دوم به صورت مصاحبه و شفاهی است که توسط دانشگاه یا دانشکده مجری به عمل خواهد آمد.

طول دوره و تعداد واحدهای درسی:

مطابق آئین‌نامه‌های آموزش مصوب و مورد تایید وزارت علوم تحقیقات و فناوری تحصیل در رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته علوم حدیث برابر با ۴ نیمسال تحصیلی است که در صورت نیاز برای نگارش پایان‌نامه و دفاع از آن قابل تمدید است. برنامه در سه رشته مشتمل بر ۲۸ واحد درسی و ۴ واحد پایان‌نامه تنظیم شده است. افرادی که دانش‌آموخته رشته‌های غیرمرتبط می‌باشند باید دروس پیش‌نیاز مشخص شده در برنامه را بگذرانند. زمان گذراندن دروس پیش‌نیاز به مدت زمان مجاز تحصیل افزوده خواهد شد. ضمناً: واحدهای این دوره تا ع ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

مواد امتحانی و ضرایب

- ۱- دروس عمومی هر سه رشته: زبان عربی(۴)، زبان انگلیسی(۱)، تاریخ حدیث(۳)، مصطلح الحدیث(۲)
- ۲- دروس تخصصی: الف) گرایش تفسیر اثری: تاریخ قرآن(۲)، تفسیر قرآن(۳)، علم رجال(۲)، فقه الحدیث(۳)
ب) گرایش کلام و عقاید: کلام(۴)، فلسفه(۲)، تفسیر(۲)، فقه الحدیث(۴)، علم رجال(۲)
ج) گرایش عرفان اسلامی: کلام(۳)، فلسفه(۳)، عرفان و تصوف(۴)، فقه الحدیث(۳)

بخش دوم

- جدول عناوین دروس و تعداد واحدها

- جدول عناوین دروس پیش نیاز

جدول دروس تخصصی رشته علوم حدیث گرایش کلام و عقاید مقطع کارشناسی ارشد

ردیف دروس	نام درس	تعداد واحد	ساعات		پیشنیاز یا زمان ارائه درس
			نظری	عملی	
۱۶	مبانی فهم حدیث (۱)	۲	۳۲	۳۲	
۱۷	مبانی فهم حدیث (۲)	۲	۳۲	۳۲	
۱۸	حوزه‌ها و مکتب‌های حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۱۹	مبانی جرح و تعدیل و جریان شناسی روایات	۲	۳۲	۳۲	
۲۰	کتابشناسی احادیث اعتقادی	۲	۳۲	۳۲	
۲۱	علم کلام (۱)	۲	۳۲	۳۲	
۲۲	علم کلام (۲)	۲	۳۲	۳۲	
۲۳	علم و معرفت در قرآن و حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۲۴	توحید در قرآن و حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۲۵	عدل الهی در قرآن و حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۲۶	نبوت و رسالت در قرآن و حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۲۷	امامت و ولایت در قرآن و حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۲۸	معاد در قرآن و حدیث	۲	۳۲	۳۲	
۲۹	مبانی احتجاج و گفتگو در قرآن و حدیث	۳	۴۸	۳۲	۱۶
۳۰	پایان نامه	۴	---	---	
جمع		۳۳			

تذکر: مطابق ماده ۷ فصل سوم آئین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد مصوب یکم اردیبهشت و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی در مورخ ۶۸/۸/۲۸، توسط گروه آموزشی مربوط تعداد ۱۶ واحد دروس پیش‌نیاز طراحی و تدوین شده است.

جدول دروس پیشنیاز رشته علوم حدیث گرایش کلام و عقاید مقطع کارشناسی ارشد

پیشنیاز یا زمان ارائه درس	ساعات			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
		۳۲	۳۲	۲	مباحث تطبیقی الفاظ علم اصول	۵۲
		۳۲	۳۲	۲	هرمنوتیک	۵۳
		۳۲	۳۲	۲	مبانی و روش تفسیر قرآن	۵۴
		۳۲	۳۲	۲	فلسفه ۱ (الهیات بالمعنی الاعم) *	۵۵
		۳۲	۳۲	۲	فلسفه ۲ (الهیات بالمعنی الاخص: مبدا و معاد در فلسفه های مشاء اشراق، متعالیه و مقایسه آنها با همد)	۵۶
		۳۲	۳۲	۲	عرفان نظری *	۵۷
		۳۲	۳۲	۲	تفکر نقدی (بحث مغالطات)	۵۸
		۳۲	۳۲	۲	زبان انگلیسی تخصصی	۵۹
				۱۶	جمع	

* این درس می تواند به صورت امتحانی و بدون برگزاری کلاس گذرانده شود.

